

Regionų komiteto nuomonė. Vietos ir regionų valdžios institucijų požiūris į skalūnų dujas bei alyvą ir uolienų porose susikaupusias dujas bei alyvą (Netradiciniai angliavandeniliai)

(2013/C 356/05)

REGIONŲ KOMITETAS

- sutinka su už aplinką atsakingu Europos Komisijos nariu, kad iki šiol atlikti tyrimai rodo, jog dabartiniuose ES teisės aktuose esama tam tikrų neaiškumų ar spragų; pabrėžia, jog norint, kad ši pramonė sulauktų visuomenės pritarimo, visų pirma reikės spręsti itin svarbų sveikatai ir aplinkai keliamo pavojaus klausimą ir ragina Europos Komisiją pateikti rizikos valdymo sistemą ir šalinti atitinkamos ES reguliavimo sistemos trūkumus;
- prašo laikytis vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų uždrausti, apriboti ir kontroliuoti netradicinių angliavandenilių gavybos vystymą ir su tuo susijusią veiklą. Vietos ir regionų valdžios institucijoms turėtų būti suteikta teisė svarbiose zonose (pavyzdžiui, geriamo vandens apsaugos zonose, kaimuose, ariamos žemės plotuose ir pan.) neleisti vykdyti galimos netradicinių angliavandenilių gavybos vystymo veiklos;
- pabrėžia esminę skaidrumo principo ir susijusių gyventojų grupių bei vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo svarbą priimant sprendimus šioje pažeidžiamoje srityje ir yra susirūpinęs, kad iki šiol ne visose valstybėse narėse yra pakankamai atsižvelgiama į šiuos principus;
- pritaria pasiūlymui netradicinius angliavandenilius įtraukti į persvarstytos ES Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) direktyvos I priedą, kad atitinkamiems projektams būtų sistemingai taikomas reikalavimas atlikti poveikio aplinkai vertinimą, ir ragina Europos Komisiją iširti galimybę nustatyti bendrus aplinkos apsaugos standartus, taikomus netradicinių angliavandenilių žvalgymui ir gavybai Europos Sąjungoje, kad būtų paprasčiau atlikti nuoseklius ir suprantamus poveikio aplinkai vertinimus.

Pranešėjas

Brian MEANEY (IE/EA), Klero grafystės tarybos ir Vidurio Vakarų regiono administracijos narys

Pamatinis dokumentas Nuomonė savo iniciatyva**I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

1. pripažįsta, kad Europai reikia įperkamu, anglies dioksido požiūriu neutralių, tvarių, pasaulyje konkurencingų, saugių energijos šaltinių. Tai Europos Sąjungai yra didelis iššūkis. Todėl valstybės narės turi iširti visas alternatyvas, o tai skatina didelį susidomėjimą netradiciniais angliavandeniliais. Susidomėjimas kilo ES mastu dar iki šiol nesukūrus nuoseklios ir suderintos reguliavimo sistemos; vis dėlto primena, kad netradiciniai angliavandeniliai nėra tvarūs nei klimato kaitos, nei ilgalaikio energijos tiekimo požiūriu ir gali kelti didelį pavojų;

2. pripažįsta, kad didelio kiekio specialiu vandens, smėlio ir cheminių medžiagų mišiniu atliekamas horizontalusis hidraulinis skaldymas (netradicinių angliavandenilių gavybos plėtojimas), naudojamas netradiciniams angliavandeniliams pasiekti, kelia didelį pavojų aplinkai ir sveikatai;

3. pabrėžia, kad Europos Komisija turėtų pateikti stiprų politinį atsaką ir ragina ją nustatyti reikalavimą valstybėms narėms skirti kompetentingoms vietos ir regionų valdžios institucijoms išteklių, kad jos galėtų tinkamai atlikti reguliavimo ir priežiūros funkcijas bei pareigas, visų pirma socialinėje, aplinkos apsaugos ir visų gamtos išteklių gero valdymo srityse, atsižvelgiant į skirtingą vietos ir regionų valdžios institucijų kompetenciją Europos Sąjungoje;

4. pabrėžia, kad reikia aiškiai siekti 100 proc. pereiti prie atsinaujinančiosios energijos, o pereinant prie tvarios energijos dėmesio ir lėšų negalima nukreipti į netradicinius ar kitokius energijos išteklius. Komitetas pripažįsta, kad netradiciniai angliavandeniliai gali atlikti svarbų vaidmenį pereinamuoju laikotarpiu, kol nuo iškastinio kuro bus pereita prie atsinaujinančiosios energijos išteklių;

A. Bendrieji principai

5. Lisabonos sutartyje (2009 m., 194 straipsnis) nustatyta, kad kiekviena valstybė narė turi teisę „apibrėžti savo energijos išteklių naudojimo sąlygas, pasirinkti tarp skirtingų energijos šaltinių ir nustatyti bendrą energijos tiekimo struktūrą“. Todėl Europos Sąjungoje skalūnų dujų klausimu laikomasi labai skirtingų pozicijų. Regionų komitetas prašo, kad rengiant pasiūlymus visi subjektai, ypač Europos Komisija, pripažintų, gerbtų ir atsižvelgtų į vietos ir regionų valdžios institucijų kompetenciją, pareigas, nuomonę ir pozicijas, kad būtų sudarytos sąlygos

saugiai ir patikimai netradicinių angliavandenilių gavybai užtikrinant vietos gamtos išteklių apsaugą;

6. atsižvelgdamas į vietos ir regionų valdžios institucijų kompetenciją, konkrečias vietos žinias ir išteklių stygių, taip pat suvokdamas netradicinių angliavandenilių gavybos didelį daugybinį poveikį ir pavojus, Regionų komitetas prašo laikytis vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų uždrausti, apriboti ir kontroliuoti netradicinių angliavandenilių gavybos vystymą ir su tuo susijusią veiklą; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms turėtų būti suteikta teisė neleisti vykdyti netradicinių angliavandenilių gavybos veiklos svarbiose zonose (pavyzdžiui, geriamo vandens apsaugos zonose, kaimuose, ariamos žemės plotuose ir pan.) arba tais atvejais, kai dėl jos šios institucijos nebegerai pasiekti užsibrėžtų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų. Be to, turėtų būti stiprinama vietos ir regionų valdžios institucijų autonomija priimti sprendimus dėl netradicinių angliavandenilių gavybos vystymo uždraudimo savo teritorijoje; savo ruožtu primena draudimus išgauti netradicinius angliavandenilius, kurie buvo nustatyti, pavyzdžiui, Bulgarijoje, Prancūzijoje, Liuksemburge, Šveicarijos Fribūro kantone ar Ispanijos Kantabrijos regione;

7. pritaria Europos Parlamentui, kad pramonei nustatytos neprivalomos gairės, pagal kurias reikalaujama, kad įmonės šalintų neigiamą socialinį ir ekologinį kasybos pramonės veiklos poveikį, pavyzdžiui, Visuotinė ataskaitų teikimo iniciatyva, JT pasaulinis susitarimas ir EBPO rekomendacijos daugiašalėms įmonėms, yra nepakankamos kasybos neigiamam poveikiui sušvelninti;

8. sutinka su už aplinką atsakingu Europos Komisijos nariu, kad iki šiol atlikti tyrimai rodo, jog dabartiniuose ES teisės aktuose esama tam tikrų neaiškumų ar spragų; pabrėžia, jog norint, kad ši pramonė sulauktų visuomenės pritarimo, visų pirma reikės spręsti itin svarbų sveikatai ir aplinkai keliamą pavojaus klausimą, ir ragina Europos Komisiją pateikti rizikos valdymo sistemą ir šalinti atitinkamos ES reguliavimo sistemos trūkumus;

9. reikalauja Komisijos apsvaistinti galimybę paraginti valstybes nares apriboti netradicinių angliavandenilių gavybos vystymą, kol nebus pašalintos kai kuriose ES direktyvose pasitaikančios reguliavimo spragos;

10. nepaisant valstybių narių prerogatyvos eksploatuoti savo energijos išteklius, bet koks netradicinių angliavandenilių gavybos vystymas turėtų užtikrinti sąžiningas ir vienodas sąlygas visoje Sąjungoje, griežtai laikantis atitinkamų ES teisės aktų,

skirtų aplinkai ir visuomenės sveikatai apsaugoti. Aiški ir teisiškai privaloma ES reguliavimo sistema, pageidautina – direktyvos forma, taikoma netradicinių angliavandenilių žvalgymui ir gavybai, suteiktų pakankamą garantiją, apsaugančią nuo skalūnų dujų gavybos veiklos keliamo pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai;

11. mano, kad ES aplinkos politikos atsargumo principas turėtų būti nuosekliai taikomas visoje Europos Sąjungoje, o poveikio aplinkai vertinimas turėtų būti privalomas, neatsižvelgiant į netradicinių angliavandenilių žvalgyimo ir gavybos mastą, tačiau atsižvelgiant į ekonominius interesus ir į būtinybę užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir remti tvarų vystymąsi;

12. primygtinai reikalauja, kad kiekvienam atskiram netradicinių angliavandenilių gavybos vystymo projektui, prieš suteikiant eksploatacijos leidimą, būtų atliekama privaloma gyvavimo ciklo analizė, ir tai būtų naujos ES direktyvos dėl netradicinių angliavandenilių žvalgyimo ir gavybos esminė nuostata;

13. pabrėžia esminę skaidrumo principo ir susijusių gyventojų grupių bei vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo svarbą priimant sprendimus šioje pažeidžiamoje srityje ir yra susirūpinęs, kad iki šiol ne visose valstybėse narėse yra pakankamai atsižvelgiama į šiuos principus;

B. Bendras supratimas

14. atsižvelgdamas į naujausią technologinę pažangą, kuri paskatino greitai, komercinio masto netradicinių dujų gavybą tam tikruose pasaulio regionuose, visų pirma JAV, kur skalūnų dujas pradėta vadinti „žaidimo taisyklių pasikeitimu“, Regionų komitetas suvokia ribotas technines ir ekonomines skalūnų dujų galimybes Europos Sąjungoje. Vis aiškiau suprantama, kad mažai tikėtina, jog Europa patirs tokį bumą, kokį patyrė JAV⁽¹⁾. Europos netradicinių dujų ištekliai geriausiai atveju laikomi galimybė kompensuoti tradicinių dujų gamybos sumažėjimą, kuri nulėmė kitokia geologinė sandara⁽²⁾, skirtingi teisės aktai ir didesnis gyventojų tankumas; Komitetas pripažįsta, kad šioje srityje vis dar reikia rimtų vertinimų.

15. pabrėžia, kad netradicinių angliavandenilių gręžiniai išsenka daug greičiau nei tradicinių angliavandenilių gręžiniai, todėl būtina gręžti daugiau gręžinių ir taip didinamos gamybos

sąnaudos; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad netradicinių angliavandenilių gavyba vyksta naudojant šiuolaikinę techniką, pavyzdžiui, horizontalias ir kelių aukštų (kai vienoje aikštelėje gręžiama keletas gręžinių) gręžimo aikšteles, ir tai gali sumažinti poveikį aplinkai ir atitinkamai vietai;

16. esant dabartinėms dujų kainoms, Regionų komitetas mano, kad skalūnų dujų potencialas yra pernelyg mažas, kad galėtų daryti didelį poveikį Europos dujų tiekimui. Net ir spartesnis skalūnų dujų gavybos vystymas Europoje geriausiai atveju galėtų padidinti Europos dujų tiekimą tik vienaženkliais procentais. Tai nepakeis nusistovėjusios mažėjančios vidaus gamybos ir didėjančios priklausomybės nuo importo tendencijos⁽³⁾; pripažįsta, kad šioje srityje vis dar reikia nuodugnesnio vertinimo;

17. suvokia, kad nepakankamai griežtas reguliavimas galėjo būti viena iš ekonominio skalūnų dujų perspektyvumo prielaidų, nes kai kurių aplinkos apsaugos aktų netaikymas skalūnų dujoms ir nulėmė skalūnų dujų bumą JAV, pavyzdžiui, tiksliai hidrauliniams skaldymui naudojamų priedų sudėtis yra apsaugota patentų teise ir neprivalo būti atskleista; todėl aiškiai pabrėžia, kad pritarimas imtis tokios veiklos Europos Sąjungoje turėtų visiškai priklausyti nuo informacijos apie visus cheminius priedus ir jų atitinkamą kiekį hidraulinio skaldymo skystyje;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad gręžimo metu skalūnų dujų ir uolienu porose susikaupusios alyvos gavyba turi neišvengiamų padarinių tvarioms miestų ir (arba) kaimų gyvenvietėms ir natūralioms buveinėms: erdvinio požiūriu užimamas didelis žemės plotas, galintis trukdyti tvarioms miesto / kaimo gyvenvietėms ir natūralioms buveinėms dėl gręžybės aikštelių, sunkvežimių stovėjimo ir manevravimo vietų, dujų perdūrimo ir transportavimo infrastruktūros, privažiavimo kelių. Patvirtinta, kad didelį poveikį daro ar gali daryti teršalų išlakos į orą, požeminio vandens tarša dėl nekontroliuojamais dujų ar skysčio srautais po sprogimų ar išsiliejimų nutekancio hidraulinio skaldymo skysčio ir nekontroliuojamo vandens nuotekų išleidimo. Hidraulinio skaldymo skystyje yra pavojingų medžiagų, be to, gręžtamajame skystyje yra sunkiųjų metalų ir radioaktyviųjų medžiagų, absorbuotų iš telkinio; skalūnų dujų gręžinių gręžimas kelia didelį pavojų žmonių sveikatai⁽⁴⁾ ir aplinkai, ir šis pavojus yra dar didesnis nei kitų iškastinio kuro rūšių atveju⁽⁵⁾, pirmiausia dar ir todėl, kad reikia daugiau gręžti, kad būtų išgautas toks pat kiekis;

⁽¹⁾ Dr. Werner Zittel, „Skalūnų dujų perspektyvos Europoje“ (Shale Gas European Perspectives), Europos Parlamentas, 2013 m. gegužės 14 d.

⁽²⁾ <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/shale-gas/Documents/cee-shale-gas-2.pdf>

⁽³⁾ Europos Parlamentas <http://europeecologie.eu/IMG/pdf/shale-gas-pe-464-425-final.pdf>

⁽⁴⁾ „Iš netradicinių gamtinių dujų išteklių gavybos objektų į atmosferą išmetamų teršalų pavojaus žmonių sveikatai įvertinimas“ (Human health risk assessment of air emissions from development of unconventional natural gas resources), Lisa M. McKenzie, Roxana Z. Witter, Lee S. Newman, John L. Adgate, Kolorado visuomenės sveikatos institutas, Kolorado universitetas, Anschutz medicinos universiteto miestelis, Aurora, Koloradas, JAV.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/integration/energy/unconventional_en.htm

19. yra susirūpinęs, kad šiuo metu Europoje galiojančiuose kasybos įstatymuose ir susijusiose taisyklėse, turinčiose poveikio kasybos veiklai, neatsižvelgiama į specialius netradicinių angliavandenilių gavybos vystymo aspektus. Įvairiose ES valstybėse narėse kasybos reguliavimas iš esmės skiriasi. Daugeliu atvejų kasybos vykdymo teisėms teikiama pirmenybė piliečių teisių atžvilgiu ir vietos politinės valdžios institucijos dažnai neturi įtakos galimiems projektams ar kasybos aikštelių vietoms, nes šiems leidimus išduoda nacionalinės vyriausybės ir jų institucijos; be to, atkreipia dėmesį į tai, kad Europoje, kitaip nei Jungtinėse Valstijose, žemės savininkai paprastai automatiškai neįgyja nuosavybės teisių į po jų žeme glūdinčias mineralinius išteklius, todėl ir ne visada iš jų gali gauti naudos;

20. prašo tinkamai įvertinti skalūnų netradicinių dujų potencialą ES, nes jos gali būti esminis bet kokie energetikos plano ir (arba) politinės priemonės, kuriuos reikės įgyvendinti, aspektas ir būti pereinamojo laikotarpio ištekliams siekiant visoje Europos Sąjungoje didesnės atsinaujinančiosios energijos vartojimo procentinės dalies, kaip skelbiama tokiuose kryptį nustatančiuose ES dokumentuose, susijusiuose su Europos energetikos ateitimi, kaip Energetikos veiksmų planas iki 2050 m.. Toks vertinimas turėtų taip pat leisti išanalizuoti, ar nebūtų galima sistemingiau naudoti vietos energijos išteklius. Vienas iš šių planų ir politinių priemonių tikslų – stengtis užtikrinti, kad perėjimas prie būsimų, ekonomiškai konkurencingų energijos išteklių, paliekančių minimalų anglies pėdsaką, vyktų taip, kad ES taptų konkurencinga kitų geopolitinių regionų atžvilgiu. Be keliamo neprognozuojamo pavojaus aplinkai, klimatui ir žmonių sveikatai, skalūnų dujos taip pat gali pakenkti atsinaujinančiosios energijos išteklių plėtojimui ir dar labiau padidinti Europos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Skalūnų dujos, kaip ir anglies dioksido surinkimas bei saugojimas, pačios savaime negali būti politinis tikslas, atskirtas nuo piliečių poreikių ir jos neturėtų būti skatinamos kaip ekologiška Europos energetinės ateities alternatyva. Atsižvelgiant į didelį skalūnų dujų anglies dioksido taršos intensyvumą, gavybos vystymo mastą ir reikalingų investicijų lygį, reikia, kad taptų aišku, koku būdu skalūnų dujos galėtų būti „pereinamojo laikotarpio kuras“. Dėl padidėjusio skalūnų dujų išgavimo JAV dujų krintančių kainų poveikis gali kelti grėsmę mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių alternatyvų perspektyvumui ir didinti spaudimą valstybių paramos sistemoms;

21. nuogaštuoja, kad visame pasaulyje padidinus skalūnų dujų žvalgymą ir gavybą gali labai padidėti išmetamas lakiojo metano kiekis, kurio šiltnamio efektas yra nuo 20–25 kartus didesnis nei CO₂, kiekis ir kad apskaičiuota, jog pagal bendrą šiltnamio efekto visuotinio klimato atšilimo potencialą temperatūra pakiltų daugiau nei 3,5 laipsnio ⁽⁶⁾. (siekiamas priimtinas pakilimas – 2 laipsniais). Be to, netradicinių alyvos ir dujų išteklių naudojimas gali trukdyti įgyvendinti 7-ąją JT Tūkstantmečio vystymosi tikslą (TVT) – užtikrinti aplinkos tvarumą – ir trukdyti įgyvendinti naujausius Kopenhagos susitarime nustatytus tarptautinius įsipareigojimus kovos su klimato kaita srityje;

22. pritaria minčiai padidinti ES MTTP paramą ekologinio projektavimo sektoriui, skiriamą iš struktūrinių ir sanglaudos

fondų bei Europos investicijų banko, tačiau pažymi, kad, be šių veiksmų, privaloma skirti daugiau dėmesio konkurencijos išskiepimo poveikiui, kurį gali daryti naujų standartų patvirtinimas; palankiai vertina Komisijos atliktą ES aplinkos apsaugos teisinės sistemos, taikomos netradiciniams angliavandeniliams, išankstinių vertinimą. Regionų komitetas primygtinai ragina Komisiją skubiai:

- a. atlikti nuodugnų šių nuostatų tinkamumo reguliuoti visus Europoje vykdomo netradicinių angliavandenilių tiek žvalgyimo, tiek didelės apimties komercinės eksploatacijos aspektus įvertinimą;
- b. nustatyti šiuo metu galiojančių aplinkos apsaugos teisės aktų spragas bei trūkumus ir, kur reikia, pateikti tinkamų pasiūlymų siekiant teisės aktus pritaikyti prie netradicinių angliavandenilių gavybos vystymo specifikos ir šalinti spragas, leidžiančias klaidingai aiškinti netradicinių angliavandenilių gavybos vystymui taikomas nuostatas arba taikyti specialias leidžiančias nukrypti nuostatas jas perkėlus į nacionalinę teisę. Tai turi poveikio vietos ir regionų valdžios institucijoms;
- c. įvertinti, ar visose valstybėse narėse yra tinkamai perkelti į nacionalinę teisę pagrindiniai ES aplinkos apsaugos teisės aktai, ir imtis neatidėliotinių veiksmų, jeigu šių teisės aktų nesilaikoma;
- d. apsvarstyti, išnagrinėti ir pasimokyti iš patirties, kurią sukaupe JAV apygardų ir valstijų valdžios institucijos;

Techniniai klausimai, susiję su pirmiau pateiktu pasiūlymu priimti direktyvą

C. Pradinės būklės vertinimai

23. reikalauja, kad Komisija šiai pramonei nustatytų reikalavimą atlikti nepriklausomą, patikrinamą dabartinės aplinkos būklės įvertinimą tose vietovėse, kur siūloma vystyti netradicinių angliavandenilių gavybą:

- a. atliekant tokį pradinės būklės įvertinimą ypatingą dėmesį reikėtų skirti žmonių ir gyvūnų sveikatos sąlygoms bei natūralių buveinių kokybei bei sujungimui;
- b. vandensparų geologinėms savybėms, susijusioms su požeminio vandens saugojimu ir judėjimu;
- c. mikrobinės faunos ir floros buveinėms, esančioms pačiame požeminiame vandenyje;

⁽⁶⁾ Tarptautinė energetikos agentūra, „Auksinės taisyklės auksiniam dujų amžiui“ (Golden Rules for a Golden age of Gas Page), p. 91.

d. turimiems oro, paviršinio vandens, dirvožemio kokybės ir seisminiams duomenims, įskaitant anksčiau užfiksuotą gamtinių geologinių poslinkių tyrimą;

e. patikrinamiems mikroseisminiams duomenims;

f. atlikti požeminio vandens sistemų 3D ir 4D vizualizaciją;

D. *Poveikio aplinkai vertinimas (PAV)*

24. nerimą kelia tai, kad dabartinėje PAV direktyvoje neatsižvelgiama į per dieną išgaunamų netradicinių angliavandenilių kiekius. Tai reiškia, kad, nepaisant atitinkamų projektų daromo poveikio aplinkai, jiems netaikomas privalomas reikalavimas atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Laikantis atsargumo principo ir atsižvelgiant į 2012 m. lapkričio 21 d. rezoliucijoje nurodytą Parlamento reikalavimą, Regionų komitetas pritaria pasiūlymui netradicinius angliavandenilius įtraukti į persvarstytos direktyvos I priedą, kad atitinkamiems projektams būtų sistemingai taikomas reikalavimas atlikti poveikio aplinkai vertinimą;

25. ragina Komisiją ištirti galimybę nustatyti bendrus aplinkos apsaugos standartus, taikomus netradicinių angliavandenilių žvalgybai ir gavybai Europos Sąjungoje, kad būtų paprasčiau atlikti išsamius ir suprantamus poveikio aplinkai vertinimus;

26. pabrėžia, kad tinkamas netradicinių angliavandenilių žvalgybos ir gavybos reguliavimas iš dalies priklauso nuo vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencijos ir išteklių; pripažįsta, kad reikia plėsti regionų ir vietos valdžios institucijų personalo žinias apie netradicinius angliavandenilius ir jį stiprinti;

E. *Vanduo*

27. mano, kad atsižvelgiant į didesnę nei 2 km gręžinių gylį, kuriame vyksta netradicinių angliavandenilių gavyba, patį didžiausią susirūpinimą dėl požeminio vandens taršos kelia gręžinių sandarumas ir metalinio vamzdžio (apvalkalo) bei jo sandarinimo cementu kokybė. JAV sukaupia patirtis rodo, kad 6 proc. gręžinių buvo nesandarūs (?);

28. reikalauja, kad būtų vykdoma kiekvieno hidraulinio skaldymo etapo stebėseną ir pateikiami duomenys apie maksimalų pasiektą įtrūkimų ilgį, nurodant atstumą iki vandeningojo horizonto;

29. prašo Komisijos nustatyti pramonei reikalavimą parengti taisomųjų veiksmų tvarką metano ir (arba) natūraliai susidariusių radioaktyviųjų medžiagų patekimo į požeminius vandenis atveju arba kitų požeminio vandens kokybei kenkiančių medžiagų patekimo į požeminius vandenis atveju, kai dujos plyšiais migruoja į požeminius vandenis arba kai gręžinio tvirtinimas ir cementavimas nėra hermetiški;

(?) Metano dujų migracijos duomenys, Pensilvanijos aplinkos apsaugos departamentas.

30. ragina prieš pradėdant vykdyti bet kokią veiklą vamzdžio paviršių ir sandarinimą cementu patikrinti atliekant privalomus cemento perrišų ir slėginių bandymus;

31. pabrėžia, kad veiksmingai prevencijai užtikrinti būtina nuosekliai stebėti, ar griežtai laikomasi aukščiausių gręžinio statybos standartų ir praktikos; pabrėžia, kad šios pramonės įmonės ir kompetentingos valdžios institucijos turėtų užtikrinti reguliarią gręžinių tvirtinimo (vamzdžių) ir sandarinimo cementu hermetiškumo kontrolę;

32. ragina veiklos vykdytojus, reguliavimo institucijas ir avarines tarnybas parengti privalomus išsiliejimų prevencijos, kontrolės ir avarių likvidavimo planus;

33. ragina nustatyti minimalius leistinus atstumus nuo gręžimo aikštelių iki viešųjų ar privačių versmių arba vandens šulinių;

34. atkreipia dėmesį į tai, kad eksploatuojant netradicinių angliavandenilių telkinius susidarančios atliekos ir nuotekos kelia nemažai saugaus laikymo, antrinio perdirbimo ir šalinimo problemų, todėl tai reikia atitinkamai reguliuoti; dėl šios priežasties yra būtinas susijusių vietos ir regionų valdžios institucijų, kurios paprastai atsako už atliekų tvarkymą, dalyvavimas;

F. *Atliekų tvarkymas*

35. ragina hidraulinio skaldymo proceso metu susidariusias vandens nuotekas pakartotinai panaudoti taip, kad būtų kuo mažesnis išsiliejimo ir nutekėjimo pavojus; pripažįsta, kad hidraulinio skaldymo proceso metu susidaro didelis kiekis įvairių vandens nuotekų, kuriose yra įvairių teršalų; mano, kad telkinių žvalgybos ir (arba) gavybos metu aikštelės teritorijoje vykdomas uždaro ciklo vandens antrinis panaudojimas, jį saugant plieniniuose rezervuaruose, yra tokia po technologinio proceso grįžusio vandens apdorojimo priemonė, kuri iki minimumo sumažina vandens kiekį, kuris gali išsilieti ant žemės paviršiaus, taip pat vandens transportavimo į valymo įrenginius sąnaudas (poveikis eismui, žala keliams); ragina nebenaudoti išklotų danga duobių (ang. lined pit), nes jos kelia didesnę išsiliejimų ar nutekėjimų riziką;

36. prašo skelbti po netradicinių angliavandenilių gavybos technologinio proceso neregeneruoto hidraulinio skaldymo skysčio kiekio ir sudėties duomenis; ir atitinkamai – atsižvelgiant į dirvožemio ir uolienos sudėtį – duomenis apie galimą jo poveikį dirvožemio vandeniui ir faunai;

37. pabrėžia, kad savivaldybių ir nacionalinės atliekų tvarkymo ar vandens valymo ir atliekų, susidarančių valant vandenį, tvarkymo įmonės gali neturėti pajėgumų ar techninių įrengimų tokiam kiekiui specifinės sudėties vandens nuotekoms valyti; ragina, kad veiklos vykdytojai, bendradarbiaudami su atliekų tvarkymo įstaigomis ir kompetentingomis leidimus išduodančiomis institucijomis, nustatytų nuotekų valymo standartus ir privalomus vandentvarkos planus;

38. primena, kad radioaktyviosios medžiagos, kurios natūraliai randamos geologinėse formacijose, skirtinguose skalūnuose nėra vienodos; pabrėžia, kad prieš suteikiant leidimą vykdyti gavybą reikia įvertinti radioaktyvumo lygį;

G. Cheminiai produktai

39. yra susirūpinęs dėl to, kad šiuo metu ES mastu nėra privaloma skelbti hidraulinio skaldymo procese naudojamo skysčio cheminės sudėties; laikosi nuomonės, kad reikia užtikrinti visišką skaidrumą ir įpareigoti veiklos vykdytojus atskleisti skysčio sudėtį ir į šiuos aspektus atsižvelgti atliekant poveikio aplinkai vertinimą; ragina Komisiją išnagrinėti, kokiame teisės akte būtų tikslingiausia numatyti tokį įpareigojimą Europos lygmeniu;

40. ragina dėti daugiau pastangų sukurti hidraulinio skaldymo skystį su mažiausiai toksiškais ir mažiausią pavojų aplinkai keliančiais priedais;

H. Dirvožemio, oro ir kiti rodikliai

41. pabrėžia, kad regiono geologiniai ypatumai lemia gavybos modelį ir metodą; skatina nacionalinius geologijos institutus ir atitinkamas vietos ir regionų valdžios institucijas aktyviai ir laiku įsitraukti; ragina nustatyti privalomą išankstinio leidimo išdavimo tvarką, kuri būtų taikoma prieš pradėdant atlikti geologinę giluminių ir paviršiaus skalūnų sluoksnių analizę, įskaitant ataskaitas apie visą ankstesnę arba vykdomą kasybą regione; taip pat ragina registruoti gręžinių geofizinių tyrimų duomenis;

42. pažymi, kad kelių aukštų horizontalūs gręžiniai iš vienos gręžimo aikštelės padeda sumažinti naudojamos žemės plotą ir mažiau dako kraštovaizdį;

43. pritaria ekologiškų užbaigimo sistemų taikymui siekiant sumažinti išmetamo metano kiekį ar net jį surinkti baigiant įrengti gręžinį;

44. primena, kad objektų teritorijoje įvykusių nelaimingų atsitikimų priežastis dažnai būna nekvalifikuoti darbuotojai, aplaidumas, darbo saugos instrukcijų nesilaikymas;

45. rekomenduoja parengti tipinius avarijų likvidavimo planus ir sukurti specializuotas avarijų likvidavimo komandas;

I. Visuomenės dalyvavimas ir visuomenės sveikata

46. ragina vykdyti specialią netoli gręžimo aikštelių gyvenančių piliečių sveikatos stebėseną; skatina sukurti regioninius gyventojų sveikatos būklės žurnalus;

47. rekomenduoja, kad su netradiciniais angliavandeniliais susijusių visuomenės informavimo veiklų vykdytų vietos ir ne vietos specialistų grupė, kuri galėtų, įvertinus vietos aplinkos ir

ekonomines sąlygas, pateikti objektyvų požiūrį į visus eksploataavimo etapus, pabrėždama jų ekonominę naudą bei socialinę ir su aplinkos apsauga susijusią riziką;

48. mano, kad visuomenės dalyvavimas turėtų būti užtikrintas privalomai įgyvendinant nemažai dalyvaujamojo planavimo priemonių ir metodų prieš pradėdant žvalgymą ir rengiant viešąsias konsultacijas prieš eksploataavimo etapus; ragina geriau informuoti ir šviesti visuomenę su netradiciniais angliavandeniliais susijusios veiklos klausimais, kad gyventojai juos suprastų, jiems pritartų ir pasitiktų šios veiklos reguliavimu;

J. Gręžinių apleidimas, be šeiminingo likę gręžiniai, nepasiteisinę gręžiniai ir panaudoto vandens telkiniai

49. atsižvelgdamos į ankstesnę patirtį, vietos ir regionų valdžios institucijos reikalauja pateikti finansinę garantiją, kuri 1,5 karto viršytų kiekvienos gręžinio šachtos užkimšimo ir užsandaravimo, po kurių gręžinys tampa nebetinkamas eksploatuoti, sąnaudas. Šios sąnaudos turi apimti visų medžiagų ir specialistų samdymo išlaidas šiam darbui atlikti ir galutiniam procesui įvertinti;

50. be to, reikalauja finansinę garantiją pateikti vietos valdžios institucijoms, kad būtų užtikrinta, jog gręžimo ir hidraulinio skaldymo etapais bus taikoma geriausia praktika. Ši garantija bus svarbi užtikrinant žemės ploto sanavimą tuo atveju, jeigu juridinis asmuo nustotų egzistavęs;

51. reikalauja, kad pramonė finansiskai ir kitais būdais garantuotų geriausią praktiką netradicinių angliavandenilių gavybos aikštelių valymo ir žemės ploto sanavimo srityse;

52. prašo atitinkamą kompetenciją turinčioms vietos valdžios institucijoms skirti išteklių, reikalingų ilgalaikiai oro ir požeminio vandens stebėsenai tose srityse, kur vykdoma ar buvo vykdoma netradicinių angliavandenilių gavyba;

K. Savivaldybėms tenkantys administravimo ir išteklių iššūkiai

53. pažymi, kad daugiapakopis skalūnų dujų gavybos vystymas gali būti administruojamas taip, kad užtikrintų, jog planavimo etapu būtų laikomasi teisingų procedūrų ir teisės aktų, kad būtų vykdoma aplinkos stebėseną ir užtikrintas nurodymų vykdymas. Regionų komitetas prašo valstybių narių garantuoti vietos ir regionų valdžios institucijoms išteklius šiems uždaviniams įgyvendinti;

L. Socialinis ir ekonominis poveikis vietos ir regionų valdžios institucijoms

54. nurodo, kad vietos valdžios institucijų patiriami finansiniai sunkumai, ekonominiai interesai ir galima dalinė energetinė nepriklausomybė lemia tai, kad sumenkinami socialinės rizikos tyrimai, tuo pačiu išjudinant negrįžtamus procesus;

55. žinodamas vietos ir regionų valdžios institucijų patirtį vykstant kasybos pramonės pakilimo ir nuopuolio ciklams, Regionų komitetas supranta, kad:

- a. pakilimas viename ūkio sektoriuje, pavyzdžiui angliakasybos ar skalūnų dujų ir alyvos gavybos, sudaro sąlygas stipriam, dažnai staigiam žemos kvalifikacijos, gerai apmokamų darbo vietų kūrimui tame sektoriuje;
- b. tokios darbo vietos skatina jaunus darbuotojus atsisakyti aukštesniojo mokslo ar kitų aukštos kvalifikacijos įgijimo galimybių;
- c. kitos pramonės šakos vengia tokio regiono, nes jame darbuotojai turi mažiau profesinių įgūdžių, tačiau jiems mokami didesni darbo užmokesčiai;
- d. kai plėtojant kasybą gamtinių išteklių prieinamumas ima sekti – arba kai jų vertė sumažėja dėl kitų ekonominių jėgų – užimtumo lygis tokia sektoriuje labai sparčiai sumažėja;
- e. kadangi nėra jokių kitų perspektyvių alternatyvų, ekonomikos nuosmukis verčia darbuotojus išvykti iš regiono ir ieškoti kitų galimybių;
- f. reikalauja, kad valstybės narės atsižvelgtų į šiuos galimus padarinius ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų planuoti užtikrinamos bendruomenių tvarumą, kai netradicinių angliavandenilių ištekliai išekvojami arba tampa neper-spektyvūs.

2013 m. spalio 9 d., Briuselis

*Regionų komiteto
Pirmininkas*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
